

Boven: : Bij de sobere kruisjes rusten de landlopers van Wortel-Kolonie. Foto: Wim Verschraegen
Onder: Dreij en Koen groeiden op aan de oevers van het Merkske. Foto: Hendrik Moeremans.

Een machtige eikendreef neemt je mee door het stille gebied. Foto: Wim Verschraegen

Grenzeloze ambitie in de vallei van het Merkske

Met bravoure slingert het Merkske zich door de beemden, heide en vennen van de Noorderkempen. Eikendreven trekken strepen van rood, geel en bruin door Wortel Kolonie. Op het terras van de Klapekster worden verhalen getapt over smokkelaars, landlopers en waarnemingen. In dit landschap, leeft de geschiedenis. En tegelijk is de toekomst er al bezig. **Tekst: Hendrik Moeremans**

De nazomer hult de Noorderkempen in meer tinten dan een gemiddelde Caran d'Ache-kleurpotlodenset. Tussen paddenstoelen en vallende bladeren schuilen ontmoetingen met konikpaarden, zonderlinge vogels en... de bewogen geschiedenis. Ik heb een afspraak met Dreij Oomen

en Koen Verschuieren van Natuurpunt Markvallei. Allebei groeiden ze op in de buurt en verloren ze hun hart aan de oevers van het Merkske. Ze vertellen met het vuur dat eigen is aan gepassioneerde leerkrachten. Vandaag is het er niet aan te zien, maar toen begin jaren negentig de wet op de

landloperij afgeschaft werd, was het lot van Wortel Kolonie onzeker. "Het had weinig gescheeld of de open ruimte zou ten prooi gevallen zijn aan nieuwe verkavelingen of megastallen, zoals op zoveel andere plekken in de regio rond Hoogstraten gebeurd is", vertelt Dreij.

Een lepelaar speurt het bootjesven af naar visjes. Foto: Wim Dirckx

Bouwen aan een stal

Intussen is het besef gerijpt dat de kolonie en omliggende valleien een trekpleister zijn, en dat ze een cruciale schakel vormen in het natuurlint van de Visbeekvallei in Lille tot het Mastbos in Breda. Uit de lucht kwam dat besef niet gevallen. Het is een werk van lange adem geweest, en het groeide van onderuit. “Het is allemaal begonnen met een verloederd bijgebouw van de kolonieboerderij dat we met Natuurpunt Markvallei in erfpacht konden nemen in 2005”, herinnert Drej zich. “Een paardenstal, met muren die doordrenkt waren van de paardenurine en met een lekkend dak. Een bouwval, maar wij zagen de contouren van een bruisend bezoekerscentrum”, lacht Drej. Het renovatieproject trok heel wat nieuwe vrijwilligers aan. Onder hen ook

Koen. “We waren ons er indertijd zeker niet van bewust,” zegt hij, “maar het bezoekerscentrum is de motor geworden voor een groeiende lokale natuurbeweging.” Het groepje bouwers groeide uit tot een vriendenclub voor wie het bezoekerscentrum de lijm vormt. En aan die lijm blijft volk kleven. “Mensen komen zich spontaan aanbieden om mee te helpen. Jonge gezinnen die van de natuur houden, mensen die graag tappen, vogelkijkers, wandelaars, buurtbewoners die nieuwe mensen willen leren kennen. Ik heet ze allemaal welkom want ieder talent is hier inzetbaar”, zegt Koen.

“De groeiende groep vrijwilligers heeft ons de kracht gegeven te doen wat we nooit voor mogelijk hadden gehouden: we hebben 80 hectare natuur kunnen aankopen, ons team voor Expeditie

Natuurpunt haalde al twee keer op rij een recordbedrag op, en we zijn ook door de lokale politiek niet meer te negeren”, zegt Drej.

Stilte in een postkaartlandschap

We laten de Klapekster achter ons. Een machtige eikendreef, met aan de voet van die eiken: paddenstoelen. “Ze leven in symbiose”, weet Koen. De zwammen voorzien de boom van de nodige mineralen, terwijl de boom in ruil suikers afstaat die de zwammen als bouwstof gebruiken. In voedselarme gebieden zijn zulke samenwerkingen voor beiden van levensbelang. “En in een grensgebied als dit, is samenwerking ook voor het beheer cruciaal”, zegt Drej. “Met Staatsbosbeheer en het ANB werken we aan dezelfde missie: de natuur herstellen en

een unieke natuurbeleving verzorgen.”

Alsof we door een postkaart lopen, doemt plots een herder voor ons op met Kempische heideschappen. “Samen met een kudde konikpaarden, helpen ze hier mee aan het natuurbeheer”, legt Koen uit. Verderop ligt het Bootjesven, een ven dat dienst deed als zwempool voor de bewakers van Wortel Kolonie en waar nadien ook generaties Wortelnaren hebben leren zwemmen, of een lief hebben opgedaan. Vandaag is het voorbehouden aan twee lepelaars, die de kant afspeuren op zoek naar visjes. Wat opvalt is de massieve stilte. Geen voorbijrazend verkeer. Alleen de wind, en het nerveuze gekwebbel van een sliert wilde eenden op doortocht. “Het gebied werd eind vorig jaar ook officieel uitgeroepen tot stiltegebied”, weet Koen.

Grenzeloze dromen

Op weg naar het Merkske, worden we achtereenvolgens welkom geheten in Nederland, in België, opnieuw in Nederland en dan weer in België. Tijdens onze tocht zullen we verschillende keren haasje-over spelen met die grens. “Precies daarom heeft het riviertje, haar natuurlijke loop kunnen behouden”, vertelt Drej. Terwijl waterlopen elders rechtgetrokken werden, werd er hier om politieke redenen van afgezien. Gelukkig maar. Aan die oevers heeft de zomertortel een van z'n laatste bolwerken, dreutelen reeën zelfs overdag rond en jodelt de wulp. Links liggen vennen, rechts bloeit purperen heide.

Maar in de Noorderkempen zien ze de dingen groots. “We dromen van een heuse groene bretel”, zegt Drej, “een dubbel lint van aaneengesloten natuur en erkende natuurgebieden tot in Breda. Zo verzekeren we de toekomst van de zeldzame soorten die hier leven, en de levenskwaliteit van omwonenden.” Nu ontbreken nog enkele cruciale stukken van de bretel. “En als wij het niet redden, dan zal het niet gebeuren”, vreest Koen.

Kempisch geklater

Terwijl we terug richting Kolonie lopen, steken we een bos door waar ooit de dodendraad stond, een gruwelijk bouwsel waarmee de Duitsers tijdens de eerste wereldoorlog de vluchtroute naar Nederland wilden sluiten. “2000 volt zat er op die draad”, vertelt Koen, “hier zijn veel mensen gesneuveld, ook buurtbewoners die nog nooit van elektriciteit gehoord hadden.” Na de oorlog bleef dit het strijdgebied van smokkelaars en commiezen. “Vrouwen die Hollandse boter onder hun rok verstopten”, weet Koen. Intussen verschijnen sobere rijen witte kruisjes aan de linkerkant van de dreef waar we doorlopen. Op de kruisen hangen loden plaatjes met nummers, geen namen. Hier rusten de landlopers van Wortel-Kolonie. Veel van de verhalen hebben ze meegenomen in hun anoniem graf. Maar een belangrijk deel ervan leeft voort in het landschap. En in de Klapekster natuurlijk. Wanneer we terugkomen, zit het terras vol en klinkt het Kempisch geklater van verhalen wonderschoon.

Een weekend in de stilte van de Noorderkempen

Zin in een weekend wandelen tussen de verhalen van landlopers en smokkelaars? Wil je paddenstoelen zoeken onder oude eikenbomen? Genieten van de talrijke natuurpracht en opgaan in de stilte? Neem dan een weekend de tijd om de Vallei van het Merkske en omgeving te verkennen. Flirtend met de landsgrens word je ongetwijfeld verliefd op het landschap.

B&B Tuin der Zinnen

Tuin Der Zinnen ligt midden in de velden van het landelijke dorpje Rijkevorsel.

Zoals de naam al doet vermoeden spelen de tuin en poëzie hier een belangrijke rol. De B&B heeft 5 kamers en een gemeenschappelijke ruimte met ingerichte keuken. Je kan er genieten van de kleurrijke bloementuin en het weidse uitzicht. Achter de tuin strekt de natuur zich uit.

Meer info en reservatie:

Tuin Der Zinnen, Bolk 4, 2310 Rijkevorsel, 0488-37 48 30, info@tuinderzinnen.be, www.tuinderzinnen.be

